

Handreiking samenvoeging en samengaan vanaf 1 augustus 2023

Op 1 januari 2023 is de bekostiging van het primair onderwijs vereenvoudigd. Deze vereenvoudiging en de overgang daarnaar toe heeft consequenties voor de bekostigingsfaciliteiten die beschikbaar komen wanneer scholen fuseren/samengaan. In deze handreiking worden de veranderingen toegelicht, wordt middels enkele voorbeelden geïllustreerd wat de financiële effecten hiervan zijn en hoe schoolbesturen die kunnen berekenen voor hun specifieke situatie in meerjarenperspectief. De basis voor hetgeen hier is beschreven is de [Brochure vereenvoudiging bekostiging PO](#) (versie 1 oktober 2022).

In deze handreiking wordt verwezen naar een tweetal Excel modellen: een [model op basis van de nieuwe regelgeving](#) voor samenvoeging en samengaan vanaf 1 augustus 2023, en een model op basis van de [oude](#) regelgeving voor fusies, samengaan en vrijwillige opheffing t/m 1 augustus 2022. Beide zijn beschikbaar in de toolbox op de website van de PO-Raad.

Nieuwe regeling per 1 januari 2023

Wanneer twee of meer bo-scholen samen verder gaan/ fuseren, dan wordt gesproken van een samenvoeging. Wanneer het een bo- en een sbo-school betreft, dan wordt gesproken van samengaan.

Voor de berekening van de aanvullende bekostiging voor samenvoeging en samengaan wordt verwezen naar het model "fusie en samengaan vanaf 1 augustus 2023" welke is opgenomen in de [toolbox](#) van de PO-Raad.

Samenvoeging

Met de vereenvoudiging van de bekostiging worden financiële middelen toegekend wanneer een fusie als samenvoeging kan worden aangemerkt. De begrippen substantiële fusie en beperkte fusie verdwijnen per 1 januari 2023. Bij een samenvoeging gaat het steeds om twee of meer scholen in dezelfde onderwijssector: bo-school + bo-school; sbo-school + sbo-school; so-school + so-school¹

Een fusie wordt aangemerkt als *samenvoeging* als:

- Deze plaats vindt op 1 augustus en binnen vier weken na de fusiedatum wordt gemeld bij DUO. Eventuele bewijsstukken hiervoor kunnen op een later moment aangeleverd worden;
- Minimaal 25% van het aantal leerlingen van de opgeheven school, in het nieuwe schooljaar in dezelfde onderwijssector zal zitten, op de overblijvende school. Dus bijvoorbeeld bo-leerlingen die in beide jaren op een bo-school zitten tellen wel mee in het totaal, maar een bo-leerling die naar een s(b)o-school of vo-school is gegaan niet.
- Alle scholen die deel uitmaken van de fusie, dienen meer dan 8 jaar voor bekostiging in aanmerking te zijn gekomen.

Indien er sprake is van *samenvoeging*, dan:

- Wordt de bekostiging van de samengevoegde scholen gehandhaafd tot het einde van het kalenderjaar waarin de fusie plaatsvindt;

¹ Een fusie in het gespecialiseerd onderwijs is iets complexer omdat er scholen zijn voor so en vso. Zie ook: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-5.html> hoofdstuk 5.

- Wordt de bekostiging voor het kalenderjaar volgend op de fusie (t) bepaald op basis van het aantal leerlingen dat op de teldatum t-1 stond ingeschreven op alle bij de samenvoeging betrokken scholen;
- Wordt aanvullende bekostiging verstrekt voor de twee kalenderjaren volgend op de fusie

Voorbeeld bo-school + bo-school:

School A heeft op 1 februari 2023 50 leerlingen en gaat op 1 augustus 2023 fuseren met school B die op 1 februari 2023 80 leerlingen heeft. De kalenderjaarbekostiging voor 2023 blijft ongewijzigd.

In 2024 ontvangt de gefuseerde school AB:

- Reguliere kalenderjaarbekostiging op basis van 130 leerlingen (1 februari 2023)
- 100 % *Aanvullende bekostiging**

In 2025 ontvangt de gefuseerde school AB

- Reguliere kalenderjaarbekostiging op basis van ... leerlingen (1 februari 2024)
- 50% *Aanvullende bekostiging* (plus indexatie)*

In 2026 ontvangt de gefuseerde school AB

- Reguliere kalenderjaarbekostiging op basis van ... leerlingen (1 februari 2025)

**De aanvullende bekostiging is samenvoegingscompensatie ter hoogte van X-Y:*

X= de som van de basisbekostiging en extra bekostiging (KST, nevenvestiging, OAB, NOAT) van alle scholen in het jaar na samenvoeging (alsof de samenvoeging niet zou hebben plaatsgevonden.)

Y = de som van de basisbekostiging en extra bekostiging (KST, nevenvestiging, OAB, NOAT) van de samengevoegde school in het jaar na samenvoeging

Achterstandsscore na samenvoeging

Voor de bekostiging in het kalenderjaar volgend op de samenvoeging wordt een nieuwe achterstandsscore berekend voor de nieuwe school als geheel (leerlingpopulatie 1 februari t-1, dus voorafgaand aan de samenvoeging). Deze nieuwe achterstandsscore is niet een optelling van de oude achterstandsscores want er geldt een drempel die meespeelt.

Voorbeeld

School A (100 lln) en school B (150 lln) fuseren per 1-8-2023. Tot en met het einde van 2023 ontvangen ze OAB-bekostiging op basis van hun score zonder fusie. Vanaf 2024 wordt OAB-bekostiging ontvangen op basis van een nieuwe score berekend op basis van 250 lln op 1-2-2023.

Als de samenvoeging uiterlijk 1 augustus van het jaar van samenvoeging is gemeld, wordt de nieuwe achterstandsscore bij aanvang van de bekostiging van het daaropvolgende kalenderjaar gebruikt. Als de samenvoeging later wordt gemeld maar wel binnen 4 weken na de fusiedatum 1 augustus, dan wordt de bekostiging berekend zonder de parameter onderwijsachterstandsscore, maar wordt die later berekend en bekostigd (nabetaling).

Als is vastgesteld dat een fusie geen samenvoeging is of als de samenvoeging te laat wordt gemeld, dan gelden bovenstaande voordelen niet. In dat geval wordt de bekostiging van de opgeheven school of scholen stopgezet op het moment van fusie, 1 augustus. De bekostiging voor het kalenderjaar daaropvolgend gaat dan alleen uit van het aantal leerlingen op 1 februari t-1 van de overgebleven school.

Samengaan (bo+sbo)

De term samengaan wordt gebruikt wanneer een bo-school en een sbo-school samen verder gaan. Om in aanmerking te komen voor aanvullende bekostiging bij samengaan, gelden de volgende voorwaarden:

- de school dient voor 30 september na de fusiedatum 1 augustus een aanvraag in.
- Minimaal 25% van het aantal leerlingen van de opgeheven sbo-school, zal op 1 augustus van het nieuwe schooljaar op de bo-school zijn ingeschreven.
- Alle scholen die deel uitmaken van het samengaan, dienen meer dan 8 jaar voor bekostiging in aanmerking te zijn gekomen.

Als is vastgesteld dat aan deze voorwaarden wordt voldaan, dan:

- Stopt de bekostiging van de sbo-school op de fusiedatum. Er wordt aanvullende bekostiging verstrekt voor de periode augustus tot en met december.
- Wordt de bekostiging voor het kalenderjaar volgend op het samengaan bepaald op basis van het aantal leerlingen dat op de teldatum t-1 stond ingeschreven op alle betrokken scholen;
- Wordt aanvullende bekostiging verstrekt voor de twee kalenderjaren volgend op het samengaan.

Bij samengaan van een reguliere basisschool en een sbo-school, ontvangt de school geen ondersteuningsbekostiging meer vanuit DUO (dat in mindering wordt gebracht op het budget van het samenwerkingsverband). De school moet met de betreffende samenwerkingsverbanden afspraken maken over de ondersteuningsbekostiging die de school voortaan krijgt.

Voorbeeld sbo-school + bo-school:

School C (sbo) heeft op 1 februari 2023 20 leerlingen en gaat op 1 augustus 2023 samen met school D (bo) die op 1 februari 2023 80 leerlingen heeft. De kalenderjaarbekostiging voor 2023 blijft voor de bo-school ongewijzigd, de bekostiging voor de sbo-school stopt. Er wordt aanvullende bekostiging verstrekt voor 5/12 van de basisbekostiging van de sbo-school die de school dat kalenderjaar zou ontvangen.

In 2023 (augustus t/m december) ontvangt de school CD:

- Reguliere kalenderjaarbekostiging op basis van ... leerlingen (1 februari 2022)
- Basisbekostiging sbo 5/12^e deel op basis van 20 leerlingen (1 februari 2022)

In 2024 ontvangt de school CD:

- Reguliere kalenderjaarbekostiging op basis van 80 leerlingen (1 februari 2023)
- 100 % *Aanvullende bekostiging**

In 2025 ontvangt de school CD

- Reguliere kalenderjaarbekostiging op basis van ... leerlingen (1 februari 2024). In deze telling zitten ook de voormalige sbo leerlingen op de school.
- 50% *Aanvullende bekostiging** (plus indexatie)*.

In 2026 ontvangt de gefuseerde school CD

- Reguliere kalenderjaarbekostiging op basis van ... leerlingen (1 februari 2025). In deze telling zitten ook de voormalige sbo leerlingen op de school.

**De aanvullende bekostiging is samenvoegingscompensatie ter hoogte van de basisbekostiging sbo voor 20 leerlingen, bedrag per school en bedrag per leerling (de telling voorafgaand aan de datum samenvoeging: 1 februari 2023).*

***De aanvullende bekostiging is in dit jaar samenvoegingscompensatie ter hoogte van de basisbekostiging per sbo-school.*

Fusie na fusie

Wanneer de gefuseerde school opnieuw gaat fuseren met een andere school en er opnieuw aanvullende compensatie bij samenvoeging wordt toegekend, dan vervalt de oude toekenning².

Oude regelingen tot 1 januari 2023

Substantiële³ fusie op 1 augustus 2022 of eerder

Wanneer (speciale) basisscholen en scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs worden samengevoegd of wanneer een school wordt opgeheven, ontvangt het bestuur in totaal minder personele bekostiging. Om deze daling in de bekostiging op te kunnen vangen, ontvangt het schoolbestuur hiervoor, onder bepaalde voorwaarden, een tijdelijke compensatie.

Het schoolbestuur ontvangt zes jaar lang een bijzondere bekostiging van 100% als compensatie van de teruggang in personele bekostiging⁴. Tot en met december 2022 is de bekostiging ongewijzigd in maandelijks gelijke delen uitbetaald. In de [toolbox](#) van de PO-Raad is een model beschikbaar om de bijzondere bekostiging te berekenen (model fusieregeling basisscholen 2022).

Voor substantiële fusies op 1 augustus 2022 geldt dat de achterstandsscore van de fusieschool tweemaal wordt berekend⁵:

- Eenmaal voor de "bijzondere bekostiging wegens samenvoeging" augustus t/m december 2022, op basis van de leerlingpopulatie van de fusiescholen voorafgaand aan de fusie, op 1 oktober 2021; [deze score is inmiddels bekend](#). De gecorrigeerde beschikking wordt in april 2023 verstuurd.
- Eenmaal voor de "aanvullende bekostiging bij fusie en opheffing van scholen" vanaf 1 januari 2023, op basis van de leerlingpopulatie van de fusiescholen voorafgaand aan de fusie, op 1 februari 2022. Deze score wordt in april 2023 gepubliceerd door het CBS. De gecorrigeerde beschikking wordt in mei 2023 verstuurd.

Overgang – wat gebeurt er vanaf 1 januari 2023?

Voor substantiële fusies blijft de bekostigingsperiode ongewijzigd. Het bekostigingsonderwerp ("Bijzondere bekostiging wegens samenvoeging") is door DUO omgezet naar kalenderjaarbekostiging "Aanvullende bekostiging bij fusie en opheffing van scholen". In het laatste kalenderjaar waarin fusiecompensatie wordt verstrekt op grond van de oude regeling, wordt het onderwerp afgebroken na zeven maanden.

² Zie artikel 40, vijfde lid van de [Regeling bekostiging WPO en WEC 2023](#).

³ Een fusie-instroom van de opgeheven school in de overblijvende school van ten minste 50 procent van de leerlingen van groep 1 t/m 7. Bij de vaststelling van deze fusie-instroom worden leerlingen die uitstromen naar het voortgezet onderwijs dus niet meegerekend. Staatscourant 30458 van 2 juni 2017 en 28821 van 24 mei 2019.

⁴ Voor baso betreft dit de volgende componenten: verschil in (zeer) kleine scholentoeslag, toeslag nevenvestiging, toeslag schoolleiding, OAB. Voor sbo: toeslag schoolleiders. Voor (v)so: toeslag schoolleiders en vast bedrag per school.

⁵ Deze nieuwe achterstandsscore is niet een optelling van de oude achterstandsscores want er geldt een drempel die meespeelt.

Voorbeeld

Twee bo-scholen zijn gefuseerd op 1 augustus 2020. Het betreft een substantiële fusie. Het schoolbestuur ontvangt gedurende zes schooljaren bijzondere bekostiging wegens samenvoeging. Het initiële bedrag is vastgesteld voor jaar 1, 2020-2021 (€ 50.000). In totaal gaat het om $6 \times € 50.000 = € 300.000$.

2023 € 50.000 (plus indexaties)
2024 € 50.000 (plus indexaties)
2025 € 50.000 (plus indexaties)
2026 $7/12 \times € 50.000$ (plus indexaties)

Beperkte⁶ fusie op 1 augustus 2022 of eerder (bo, sbo en (v)so)

Het schoolbestuur ontvangt vijf jaar lang een bijzondere bekostiging als compensatie van de teruggang in personele bekostiging. In het eerste jaar na de fusie is dat 100 procent, de jaren daarna is de compensatie achtereenvolgens 80, 60, 40 en 20 procent. In de [toolbox](#) van de PO-Raad is een model beschikbaar om de bijzondere bekostiging te berekenen (model fusieregeling scholen 2022). Tot en met december 2022 zal de bekostiging in maandelijks gelijke delen worden uitbetaald.

Overgang – wat gebeurt er vanaf 1 januari 2023?

In 2023 wordt het resterende bedrag in één keer uitbetaald. De bijzondere bekostiging voor fusies tot en met 1 augustus 2021 kunnen al vroeg in 2023 worden uitbetaald. Voor fusies op 1 augustus 2022 moet eerst worden gewacht tot [de nieuwe achterstandsscore van de gefuseerde school](#) (leerlingpopulatie 1 oktober 2021) bekend is. Daarom vindt de uitbetaling daarvan pas in april 2023 plaats.

Voorbeeld

Twee bo-scholen zijn gefuseerd op 1 augustus 2020. Het betreft een beperkte fusie. Het schoolbestuur ontvangt gedurende vijf schooljaren bijzondere bekostiging wegens samenvoeging. Het initiële bedrag is vastgesteld voor jaar 1, 2020-2021 (€ 50.000); Omdat het bedrag wordt afgebouwd, gaat het in totaal om $€ 50.000 + € 40.000 + € 30.000 + € 20.000 + € 10.000 = € 150.000$.

T/m 2022 zal $€ 50.000 + € 40.000 + 5/12 \text{ van } € 30.000 = € 102.500$ zijn betaald. Het restant, € 47.500, zal begin 2023 in één keer worden uitbetaald (plus indexatie).

Vrijwillige opheffing (alleen bo)

De belangrijkste voorwaarden voor toekenning zijn dat de opgeheven school geen zogenoemde 'eenpitter' is en dat de opgeheven school zich niet onder de opheffingsnorm bevindt⁷.

In de [toolbox](#) van de PO-Raad is een model beschikbaar om de tijdelijke compensatie te berekenen (model fusieregeling scholen 2022). Tot en met december 2022 zal de bekostiging in maandelijks gelijke delen worden uitbetaald.

Overgang – wat gebeurt er vanaf 1 januari 2023?

In 2023 wordt het resterende bedrag in één keer uitbetaald. Omdat de compensatie voor vrijwillige opheffingen t/m 1 augustus 2021 al in 2022 is afgerond, is er alleen sprake is

⁶ Een fusie-instroom van de opgeheven school in de overblijvende school van minder dan 50 procent, maar ten minste 25 procent, van de leerlingen van groep 1-7.

⁷ Bijzondere bekostiging bij fusie en opheffing van basisscholen, speciale scholen voor basisonderwijs en scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs; paragraaf 5 (Staatscourant 30458, 2 juni 2017).

van een overgangsregeling voor vrijwillige opheffing die heeft plaatsgevonden op 1 augustus 2022. Deze zal kunnen worden afgehandeld op basis van de bekende parameters (leerlingtelling en achterstandsscore op 1 oktober 2021). Het bedrag zal al vroeg in 2023 worden uitbetaald.

Vanaf 1 januari 2023 is er geen compensatie meer bij vrijwillige opheffing.

Het samengaan van een bo-school met een sbo-school⁸

Het bestuur ontvangt het eerste jaar na samengaan bijzondere bekostiging ter hoogte van het reguliere bedrag per leerling voor personele bekostiging en de directietoeslag. In de vijf schooljaren erna ontvangt het bestuur een bijzondere bekostiging ter hoogte van de directietoeslag voor een sbo school. In de [toolbox](#) van de PO-Raad is een model beschikbaar om de tijdelijke compensatie te berekenen (model fusieregeling scholen 2022). Tot en met december 2022 zal de bekostiging in maandelijks gelijke delen worden uitbetaald.

Overgang – wat gebeurt er vanaf 1 januari 2023?

In 2023 wordt het resterende bedrag naar verwachting in één keer uitbetaald. De bijzondere bekostiging voor fusies tot en met 1 augustus 2022 kan al vroeg in 2023 worden uitbetaald.

Voorbeeld

Een sbo-school fuseert op 1 augustus 2022 met een bo-school. Het schoolbestuur ontvangt gedurende het eerste schooljaar 2022-2023 bijzondere bekostiging ter hoogte van de basisbekostiging en de directietoeslag. Dit bedrag wordt vastgesteld op respectievelijk € 100.000 + € 20.000. Vervolgens heeft het schoolbestuur nog 5 schooljaren recht op de directietoeslag. Totaal gaat het dan om € 220.000.

In 2022 ontvangt het schoolbestuur $5/12 \times € 120.000 = € 50.000$

In 2023 volgt de uitbetaling van het restant: € 170.000.

⁸ Regeling bekostiging personeel PO, art. 39.